Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 44, Şubat 2020, s. 89-102

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.41508>

Prof. Dr. Erol DURAN

Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi, erol.duran@usak.edu.tr

Yıldız KARATAŞ

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yildizkaratas92@gmail.com

İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YARATICI HİKÂYE YAZMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ¹

Özet

Bu araştırma, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı hikâye yazma becerilerini geliştirmek amacıyla yapılmaktadır. Araştırmada nitel model ve eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Uşak il merkezinde öğrenim görmekte olan 29 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar, kolay ulaşılabilir örneklem tekniği ile belirlenmiştir. Araştırmanın nicel verileri, “ön test, son test ve kalıcılık testleri” ile elde edilmiştir. Nitel veriler ise “ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı hikâye yazmaya ilişkin görüşlerini belirleme formu” ile toplanmıştır. Araştırmanın birinci ve ikinci alt problemi için elde edilen nicel veriler, bağımlı gruplar t-testi ile belirlenmiştir. Üçüncü alt problemi için elde edilen nitel veriler ise içerik analizi ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin ön test puanlarına göre son test puanlarında anlamlı bir artışın olduğu görülmektedir. Bu artışın kalıcı olduğunu söylemek mümkündür. Araştırmanın nitel verileri, nicel verilerle uyumludur. Öğrenciler görüşme sırasında, uygulamadan keyif aldıklarını, uygulamayı beğendiklerini ve faydalı bulduklarını, yaratıcı hikâye yazmaya karşı olumlu tutum değişikliği içinde bulunduklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, yazma, hikâye

¹ Bu araştırma, Prof. Dr. Erol Duran danışmanlığında Yıldız Karataş tarafından hazırlanan tez verilerine dayalı olarak hazırlanmıştır

DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL FOURTH GRADE STUDENTS' CREATIVE STORY WRITING SKILLS

Abstract

This research aims to creative story writing skills of primary school fourth grade students. In this research, qualitative model and action research was used. The study group of the research consists of 29 primary school fourth grade students studying in the city of Uşak. Participants were determined by an easily accessible sampling technique. Quantitative data of the research were obtained by “pretest, posttest and retention tests”. Qualitative data were collected with the form of “Determining the opinions of primary school fourth grade students about writing creative stories”. Quantitative data obtained for the first and second sub problems of the study were determined by dependent groups t-test. The qualitative data obtained for the third sub-problem were obtained by content analysis. As a result of the research, it is seen that there is a significant increase in the post-test scores of the students according to the pre-test scores. It is possible to say that this increase is permanent. Qualitative data of the research are compatible with quantitative data. During the interview, the students stated that they enjoyed the application, found it beneficial, and changed their positive attitude towards writing a creative story.

Key Words: Creativity, writing, story

1. GİRİŞ

Yaratıcılık, hem bireylerin hem de toplumların sahip olması gereken en temel becerilerden biridir. Bireylerin kişisel ve ekonomik; toplumların, milletlerin ve devletlerin medeniyet ve teknolojik açıdan gelişmeleri, yaratıcılık yönleri ile doğrudan ilişkilidir. Yani kısaca yaratıcılık her yüzyılda olduğu gibi günümüzde de önemsenmesi ve geliştirilmesi gereken bir beceridir.

Yaratıcılık becerisi bireye özgüdür ve doğuştan getirilen bir beceridir. Her bireyde az ya da çok yaratıcılık vardır, sadece bunun farkına varılması ve geliştirilmesi için bireyin desteklenmesi gerekmektedir. Bu becerinin gelişiminde okul önemli bir faktördür. Okulda eğitim programlarının, öğretmenlerin tutumlarının, derslerin ve derslerdeki etkinliklerin, vb bireylerin yaratıcılık yönlerinin gelişmesinde olumlu ya da olumsuz etkileri vardır. Bu sebeple okulda eğitim ortamlarının yaratıcılığı besleyen ortamlar olarak düzenlenmesi elzemdir.

Eğitim öğretim uygulamaları içerisinde Türkçe dersleri ve bu dersin bir öğrenme alanı olan yazma öğrenme alanı, öğrencilerin yaratıcılığına katkı sağlayabilecek bir alandır. Özellikle, hikâye oluşturmada yaratıcı kurgu çalışmaları, öğrencilerin, hayal güçlerini geliştirmede ve özgün ürünler ortaya koymada etkili çalışmalardır.

Çalışmada öncelikle, bu çalışmanın konusu olan yaratıcılık, yazma ve yaratıcı hikâye yazma literatürüne değinilecektir.

1.1. Yaratıcı Hikâye Yazma

Yaratıcılık kişiye özgüdür, doğuştan gelen bir yetidir, uygun koşullar dâhilinde her birey yaratıcılığını geliştirebilir. Bunun için öncelikle kişinin bunun farkına varması sağlanmalı ve uygun eğitim koşullarıyla desteklenmelidir (Yangın ve Erdoğan 2014: 440: 919; Üstündağ 2002: 60; Morgül 2006: 17; San, 2002: 18; Adıgüzel ve San 2002:48; Temel ve Genç 2002: 52).

Yıldırım'a (1998:7) göre yaratıcılık, kavramlar ve olaylar arasında yeni, özgün ve daha önce kurulmamış bilinmeyen ilişkiler kurmadır (Güleryüz 2002:44). Aktarmacılık ve ezberciliğin karşısında duran yaratıcılık çağdaş öğretim anlayışının temellerini inşa eder (İpşiroğlu 2008:7).

Yaratıcılık, yeni ve açık uçlu bir göreve uygun bir yanıt, ürün veya çözüm üretmektir. Yanıt tamamlanacak göreve veya çözülecek soruna da uygun olmalıdır; yani, değerli, doğru, uygulanabilir ve belirli bir amacı karşılar nitelikte olmalıdır (Amabile 2013:135). Yaratıcı bireyler; kendi kendine yeterli, kendine güvenen, bağımsız, kendi kendine aktive olan ve kendi kendini yöneten, kendini yönlendiren, iddialı, kendiliğinden oluşudur. Kendileri hakkında daha fazla bilgi edinerek daha fazla içgörü, öz-farkındalık ve kendini anlama eğilimindedirler (Taylor ve Sacks, 1981: 117).

Yaratıcı düşünen bireyler hayal kurmayı severler (Demir 2012:353). Araştırmayı çalışmayı sevmek, sorunlara çözüm üretmek onların doğasında vardır. Karşılarına çıkan olumsuz durumların üstesinden kolaylıkla gelmeyi başarırlar. Yaşadıkları olumsuzlukları fırsata çevirirler (Temizkan 2010:624). Kısaca yaratıcılık, bireye özgü, uygun eğitim ortamlarıyla gelişimine katkı sağlayan, bir amaca karşılık gelecek daha önce ortaya konulmamış bir fikir, bir çözüm veya bir ürün ortaya çıkarmayı sağlayan temel becerilerden biridir.

Bu becerinin gelişimi için de yazma çalışmalarının önemi yadsınamaz. Okullarda Türkçe derslerinde yapılan yaratıcı yazma çalışmaları bireyin yazmaya karşı olumlu tutum geliştirmesine ve bireyin yaratıcı düşünmesine katkı sağlar.

Öğrenciler yazma etkinliklerine pek cazip bakmamaktadır. Yazma etkinlikleri onlara diğer dil becerilerine katkı sağlayacak etkinliklerine göre sıkıcı gelmektedir. İlkokuldan beri yazmanın kurallarının ağırlıklı olarak öğretilmesi buna sebep gösterilebilir (Oral 2001:7). Öğretmenler öğrencilerin bu tutumlarını yaratıcı yazma çalışmalarıyla değiştirebilir.

Yazma, sezgi duygu ve düşüncelerin belli kurallarla birleştirilip bir bütün olarak aktarılmasını hedefleyen, yaratıcı olmayı gerektiren bir etkinliktir (Ataman 2011:19). Güneş (2016), yazmanın Türkçe dersi öğrenim alanları içerisinde yer aldığını vurgulayarak '*işlem olarak zihnimize yapılandırılmış bilgi, düşünce, duygu ve istekleri belli kurallara uygun olarak yazıya aktarma çalışmalarıdır.*' şeklinde ifade etmiştir (s. 156).

Şimşek ve Gündüz (2011:17) yazmayı duygu ve düşüncelerimizi başkalarına aktarmak, ilişki kurmak, kendini tanıtmamanın bir yolu olarak nitelerler (Kesginici 2006:12). Tiryaki (2013), yazmayı kazanılmış bilgileri somutlaştıran, dil ile ilgili dönüt vermeyi sağlayan ve eksiklikleri belirlemeye yarayan bir beceridir şeklinde tanımlar (s. 38). Yazma üretme işidir. Duygu ve düşüncelerin farklı gerekçelerle, dilin kuralları göz önünde bulundurularak, sembol ve kodlarla aktarılma sürecidir (Maden ve Karadağ 2019: 265).

Yaratıcı yazma daha önceden birbiri arasında ilişki kurulmamış düşünceler arasında ilişki kurabilmek ve bunları yazılı anlatımla kendine özgü ifade edebilmek, alışılmışın dışına çıkmak, özgün olmak ve yazma eyleminden zevk almaktır (Temizkan 2010: 638 ve Çer 2017: 240). Çer

(2017) çalışmasında bunlara ek olarak yaratıcı yazmanın probleme ilişkin çözüm yollarından farklı çözüm yolları bulmayı, üst düzey düşünmeye katkı sağlamayı da gerçekleştirdiğine değinmiştir (s. 240). Yaratıcı yazma da bilgilendirme ve pragmatik amaçtan ziyade estetik metinler üretmek hedeflenmektedir (Akhter 2014: 10).

Şimşek ve Gündüz (2011), yaratıcı yazmanın amacını ‘ bireyin yazma ve üretmedeki yeteneklerini açığa çıkarmak’ olarak ifade etmişlerdir. Yaratıcı yazmada öğrenciler kendi kalıplarının sınırlarını zorlayarak, özgün olacaklar, gizli kalmış yetenek ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarabileceklerdir. Yaratıcı yazma öğrenci merkezli yazma olarak da nitelendirilebilir. Çünkü öğrenci öğretmenin klasik kompozisyon yazma çalışmalarından kurtulacak kendi düşsel dünyasında öğretmenin rehberliğinde hareket edebilecektir (s. 182).

Yazma etkinliklerinde öğrenciler duygu ve düşüncelerini dile getirmekten ziyade, konuyu tanıtırlar. Yaratıcı yazıyı bu yazılardan ayıran nokta öğrenci yazısında kendi iç dünyasıyla bağlantılar kurar, konuyu zenginleştirir, işleyerek ortaya koyar (Oral 2001:19). Yaratıcı yazma da düşünce, doğruluk ve standart ölçütlerden ziyade; hayal gücü ve özgünlük daha değerlidir (Brookes ve Marshall 2004; akt. Nasir Naqvi ve Bhamani 2013:28).

Yaratıcı yazma çalışmalarının bir bileşeni de hikâyelerdir. Hikâyeler, ilkökul çocuklarının severek okuduğu metin türleridir. Bu metin türü, olaya dayalı olup içerisinde genellikle dört unsuru barındırmaktadır. Bu unsurlar şunlardır: Karakter(ler), olay, zaman ve mekân (Gülensoy 2000:519; Sarı 2011:228; Güleç ve Geçgel 2006:76). İlk iki unsur, hikâyenin olmazsa olmazıdır. Zaman ve mekân bazı hikâyelerde bulunmayabilir.

İlkokul çocukları için yazmak zordur. Bu becerinin geliştirilmesi için, öğretmenlerin çok çaba harcadıkları ve ilerlemenin zor olduğu bilinmektedir. Tecrübeli öğretmenlerin öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmede olaya dayalı yazılar yazdırdıkları; bu sayede yazma becerisinin daha hızlı geliştiği söylenebilir.

Hikâye yazma ilkökul öğrencileri için diğer türlere nazaran daha kolaydır (Akyol 2006:93). Öğrenciler zihinsel gelişimlerine uygun olarak hikâyedeki unsurları kendine özgü kurgulayabilir, kendi oluşturduğu bu kurgusal dünyanın sınırlarını kendisi çizer. Ayrıca hikâye yazmak yazma becerisinin yanı sıra yaratıcılığın gelişimine de katkı sağlamaktadır.

Hikâye metinlerinin en önemli özelliği kurmaca bir dünya oluşturabilmeye zemin oluşturmaktır. Bu metin türü konusunu gerçek yaşamdan alsa bile bu gerçek yaşamı kurmaca dünyayla değiştirip, dönüştürerek okuyucuya sunar. Bu aşamada da bireyin hayal dünyası devreye girer (Temizkan 2014:4). Bu da akla yaratıcı düşünmeyi getirir.

1.2. Araştırmanın Önemi

İlkokul dördüncü sınıf öğrencileri, temel düzeyde yazma becerisine sahiptir ve olaya dayalı metinler yazma konusunda düşük de olsa belli bir düzeye ulaşmıştır. Bu dönem, yazma becerilerinin geliştiği bir dönemdir. Ayrıca bu öğrencilerin hayal güçleri geniştir. Yaratıcı hikâye yazma temelde “hayal gücü” ile beslenen bir beceridir. Öğrencilerin sahip olduğu hayal gücü düzeylerinin bu sınıfta yaratıcı hikâye yazma ile desteklenmesi önemli bir fırsattır.

Alan yazın tarandığında, ilkökul dördüncü sınıf düzeyinde, yaratıcı hikâye yazma çalışmaları üzerine yapılan araştırmalara rastlanılmamıştır. Bu alanda çalışmalara ihtiyaç olduğu aşıkardır.

Yukarıda sayılan iki sebepten dolayı ve yaratıcılığın her daim çalışılması gereken bir konu alanı olması sebebiyle böyle bir araştırmaya gerek duyulmuştur. Araştırmanın bu yönleriyle alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, araştırmada, yaratıcı hikâye yazma becerilerinin gelişimine yönelik etkinlikler tasarlanmıştır. Bu yönüyle de, uygulamadaki öğretmenlere öneri niteliğinde etkinlikler sunulmuştur. Bunun da değerli olduğu düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin yaratıcı hikâye yazma becerilerini geliştirmek amacıyla yapılmaktadır. Bu amaca ulaşmak için şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Çalışma grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Çalışma grubunun son test ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Çalışma grubundaki öğrencilerin yaratıcı hikâye yazma uygulamalarına ilişkin görüşleri nasıldır?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, veri toplama süreci, elde edilen verilerin analizi ve bu analizde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, dördüncü sınıf öğrencilerine yaratıcı hikâye yazma etkililiğinin incelenmesi ve uygulama sürecinin niteliğinin geliştirilmesi amacıyla eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Eylem araştırması, sırasıyla bir gruba ait sorunların tespit edilmesi, tanımlanması, sorunlara yönelik çözümlerin geliştirilmesi, çözümlerin uygulanması, sonuçların değerlendirilmesi, amaca ulaşılma durumuna göre paylaşma veya çözüm önerilerinin tekrar uygulanması aşamalarından oluşur (Aksoy 2003: 481-484). Eylem araştırmaları eğitimde kuram ve uygulama arasındaki boşluğu doldurur (Uzuner 2005:11).

Eylem araştırması, araştırmacının üzerinde çalışılan durumla ilgili derinlemesine yaptığı kritik deneyimlerine dayanmaktadır (Tezcan ve ark. 2016: 135). Bu araştırma deseni, birçok kaynakta (Patton 2014: 221; Büyüköztürk ve ark. 2013: 19-20) nitel araştırma yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır. Ancak Kock (1997:75) tarafından eylem araştırmalarında araştırmanın nitelikleri doğrultusunda nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanılabilmesi belirtilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Uşak il merkezinde öğrenim görmekte olan 29 ilkokul 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin 16'sı kız; 13'ü erkektir. Katılımcılar, kolay ulaşılabilir örneklem tekniği ile belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel verileri, “ön test, son test ve kalıcılık testleri” ile nitel veriler ise “ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı hikâye yazmaya ilişkin görüşlerini belirleme formu” ile toplanmıştır.

Ön test, son test ve kalıcılık testi, boş bir sayfadan oluşan çalışma kâğıdıdır. Görüşme formunda ise aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Yaratıcı hikâye yazma uygulamalarını beğendiniz mi? Faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.
- Yaratıcı hikâye yazma uygulamaları sonrasında, yazı yazmaya ilişkin tutumunuzda bir değişiklik oldu mu? Açıklayınız.
- Bu uygulamaların Türkçe derslerinde kullanılmasını ister misiniz? Hangi sıklıkla kullanılmasını istersiniz? Açıklayınız.
- En çok beğendiğiniz ya da hiç beğenmediğiniz etkinlik hangisidir? Açıklayınız.
- Yaratıcı hikâye yazma uygulamaları ile ilgili başka neler eklemek istersiniz.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama süreci 14 aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar şunlardır:

1. *Aşama. Kazanımların Belirlenmesi ve uzman görüşünün alınması:* Yaratıcı hikâye yazma etkinliklerini karşılayacak kazanımlar belirlenmiştir. Belirlenirken Türkçe Öğretim Programı, ilgili literatür esas alınmıştır.
2. *Aşama. Yaratıcı yazma etkinliklerinin belirlenmesi ve uzman görüşünün alınması:* İlk aşamada belirlenen kazanımlara uygun her bir kazanım için 2-3 etkinlik yaratıcı yazma becerisini geliştirici etkinlik belirlenmiştir.
3. *Aşama. Yaratıcı yazma çalışmalarını değerlendirmek için ölçeğin belirlenmesi ve uzman görüşünün alınması:* Öğrencilerin yazma çalışmalarındaki ön test, son test ve kalıcılık testi puanlarını değerlendirmek amacıyla yaratıcı hikâye yazma ürününü puanlama anahtarı geliştirilmiş ve puanlamanın nasıl yapılacağı tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin yaratıcı hikâye yazma ürününü puanlama anahtarı

Kategori	Mükemmel Düzeyde	İyi Düzeyde	Orta düzeyde	Düşük Düzeyde	Yer Verilmemiş
Yaratıcılık-Metindeki Fikirlerin Orijinalliği	50 Puan	40 Puan	30 Puan	15 Puan	0
Yazının Organizasyonu	10 Puan	7 Puan	4 Puan	2 Puan	0
Hikâye unsurlarını betimleme	10 Puan	7 Puan	4 Puan	2 Puan	0
Düşüncelerin Akıcılığı	10 Puan	7 Puan	4 Puan	2 Puan	0
Söz Varlığı Zenginliği	10 Puan	7 Puan	4 Puan	2 Puan	0
İmla ve Noktalama kurallarına dikkat etme	10 puan	7 Puan	4 Puan	2 Puan	0
Toplam	100 Puan	75 Puan	50 Puan	25 Puan	0 Puan

4. *Aşama. Görüşme sorularının belirlenmesi ve uzman görüşünün alınması:* Uygulama süreci bittikten sonra, çalışma grubunun yaratıcı hikâye yazma uygulamalarına ilişkin görüşlerini almak amacıyla görüşme formu geliştirilmiştir.

5. *Aşama. Pilot uygulama ve veri toplama araçlarının yeniden düzenlenmesi:* Uygulama sürecine geçilmeden önce pilot uygulama yapılmış, yapılan bu uygulama göz önünde bulundurularak veri toplama araçları yeniden düzenlenmiştir.

6. *Aşama. Uygulama yapılacak öğrencilerinin belirlenmesi:* Yapılan pilot uygulama sonrası uygulama yapılacak çalışma grubu gönüllülük esas alınarak belirlenmiştir.

7. *Aşama. Araştırma izninin alınması:* Araştırma başlamadan önce, İl Milli Eğitim müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır.

8. *Aşama. Çalışma grubu öğrencilerine ve ilgili öğretmene sürecin tanıtımı:* Uygulama planı, belirlenen çalışma grubunun sınıf öğretmenine ayrıntılı bir şekilde anlatılmış, yaratıcı hikâye yazma uygulama aşamaları öğrencilere tanıtılmıştır.

9. *Aşama. Ön test uygulanması:* Yaratıcı Hikâye yazma uygulamaları öğrencilere tanıtılma aşamasından sonra araştırmacı tarafından öğrencilere boş bir kâğıt verilmiş. Serbest konulu bir hikâye yazmaları istenmiştir.

10. *Aşama. Etkinlik uygulama süreci:* Her hafta 2 uygulama olacak şekilde yaratıcı hikâye yazma uygulamaları yapılarak öğrencileriyle 13 hafta boyunca yaratıcı yazma etkinlikleri kapsamında yazma çalışmaları yapılmıştır.

11. *Aşama. Son test uygulanması:* Uygulama süreci tamamlandıktan sonra öğrencilere araştırmacı tarafından boş bir kâğıt verilmiş ve serbest konulu bir hikâye yazmaları istenmiştir.

12. *Aşama. Kalıcılık testi uygulanması:* Son testten 21 gün sonra, çalışma grubuna araştırmacı tarafından boş bir kâğıt verilerek serbest konuda hikâye yazmaları istenmiştir.

13. *Aşama. Görüşme formunun uygulanması:* Yaratıcı hikâye yazma uygulamaları yapılan öğrencilerle süreç sonunda uygulamalara ilişkin görüşleri alınmıştır. Öğrencilerle üçerli ve dörderli gruplar halinde görüşme yapılmış yaratıcı hikâye yazma becerilerine ilişkin görüşme formu verilerek uygulamalarla ilgili düşüncelerine başvurulmuştur.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Veri Toplama Aşamalarının Detaylandırılması: Veri toplama sürecinin detaylı olarak açıklanması ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı ile ilgili gerekli bilgilerin ayrıntılı bir şekilde verilmesi, nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütlerinden biridir (Yıldırım ve Şimşek 2005:256-257). Bu araştırma da veri toplama süreci aşamalı olarak ve detaylı bir biçimde açıklanmıştır.

Uzman Görüşü: Veri toplama araçları, araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. İlk önce taslak veri toplama araçları geliştirilmiştir. Daha sonra veri toplama araçları için, beşi Türkçe eğitimi alanında çalışan akademisyen ve altısı sınıf ve Türkçe öğretmeninden oluşan uzmanlardan görüş alınmıştır.

Pilot Uygulama: veri toplama aşamasına geçmeden önce, iki farklı okulda ve 56 ilkokul öğrencisi ile pilot uygulama yapılmıştır.

Görüşlerden Birebir Alıntı Alma: Araştırmanın kapsam geçerliliğine katkı sağlaması amacıyla, çalışma grubunun görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Araştırmacıların Yetkinliği: Araştırmayı, Türkçe Eğitimi alanında uzman ve yaratıcı yazma eğitimi ile ilgili çalışmaları olan bir akademisyen ile 5 yıllık tecrübeye sahip bir sınıf öğretmeni ile birlikte yürütmüştür.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın birinci ve ikinci alt problemi için el edilen nicel veriler, bağımlı gruplar t-testi ile belirlenmiştir. Bağımlı gruplar t-testi *iki ölçüm veya puanların elde edildiği deneysel ve tarama çalışmalarında kullanılabilir*. Çalışma grubuyla yapılan deneysel işlem öncesi puanları ile deneysel işlem sonrası puanlarını ölçerek gözlenen davranış değişikliğinin anlamlı olup olmadığı analiz edilir (Büyüköztürk 2002:64). Üçüncü alt problemi için elde edilen nitel veriler içerik analizi ile elde edilmiştir. İçerik analizi sırasında tematik kodlama yapılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın verileri ışığında ulaşılan bulgular, alt problem sırası dikkate alınarak açıklanmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Çalışma grubunun ön test ve son test puanları arasında fark var mıdır?” sorusuna ait bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma grubunun yaratıcı hikâye yazma becerilerine ait ön test- son test bağımlı gruplar t testi sonuçları

Uygulama	$\bar{X}$	n	SS	sd	t	p
Ön test	25,6172	29	8,79204	28	-40,351	,000
Son test	71,1724	29	10,70136			

Tablo 2 incelendiğinde, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası yaratıcı hikâye yazma puanları arasındaki farkın, istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($t=-40,351$, $p<.05$). Öğrencilerin uygulama sonrası puanları ($\bar{X}=71,1724$), uygulama öncesi başarı puanlarına ($\bar{X}=25,6172$) göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksektir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “çalışma grubunun son test ve kalıcılık puanları arasında fark var mıdır?” sorusuna ait bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. çalışma grubunun yaratıcı hikâye yazma becerilerine ait son test-kalıcılık bağımlı gruplar t testi sonuçları

Uygulama	$\bar{X}$	n	SS	sd	t	p
Son test	71,1724	29	10,70136	28	7,851	,000
Kalıcılık	67,6517	29	10,83831			

Tablo 3 incelendiğinde, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı hikâye yazma puanları son test ve kalıcılık puanlarının arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=7,851$, $p<.05$). Çalışma grubu öğrencilerinin kalıcılık testi puanları ($\bar{X}=67,6517$), son test

puanlarına göre ($\bar{X}=71,1724$), istatistiksel olarak daha düşüktür. Kalıcılıkta öğrenme kaybı %20'nin altında olması da, uygulamaların kalıcı olduğunun bir göstergesidir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Çalışma grubundaki öğrencilerin yaratıcı hikâye yazma uygulamalarına ilişkin görüşleri nasıldır?” sorusuna ait bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Çalışma grubundaki öğrencilerin yaratıcı hikâye yazma uygulamalarına

İlişkin görüşleri

Kategori	Alt kategori	Frekans	Örnek İfadeler
Beğenme Durumu	Evet	29	<p>Ö2: Beğendim Beni yavaş yavaş zirveye götürdü. Faydalı olduğunu düşünüyorum böylece yazar sayısı, kitap sayısı ve bilim insanı sayısı artar.</p> <p>Ö7: Çok beğendim. Daha önce yazmayı sevmiyordum ama şu anda yazmayı sevmeye başladım. Hayal dünyama etkisi olduğunu düşünüyorum.</p>
	Hayır	0	-
Faydalı Bulma Durumu	Evet	29	<p>Ö5: Çok beğendim, çok güzeldi. Faydalı oldu, hayal gücümü geliştirmemi sağladı.</p> <p>Ö1: Bu uygulamalar benim daha iyi hikâyeler yazmamı sağladı. Ayrıca arkadaşlarımla hikâyelerini okumak bana keyif verdi.</p>
	Hayır	0	-
Tutum Değişikliği	Olumlu Tutum değişikliği	28	<p>Ö8: Eskiden yazı yazmayı sevmiyordum, şimdi ise yazı yazmayı seviyorum.</p> <p>Ö9: Önceden yazı ve hikâye yazmaktan pek hoşlanmıyordum, şimdi ise aklıma hemen fikir geldiği için yazı yazmayı daha çok seviyorum.</p>
	Tutum Değişikliği olmaması	1	Ö6: Yazı yazmaya karşı tutumumda değişiklik olmadı.
Kullanım İstekliliği	Evet	28	<p>Ö14: Evet, isterdim, Türkçe derslerinin 20 dakikasında kullanılabilir.</p> <p>Ö15: Evet, isterdim. Haftada bir ya da iki gün kullanılmalı.</p>
	Hayır	1	Ö21: Derslerde kullanılmasına gerek yok zaten iyi yazıyorum.
Beğenilen ve Beğenilmeyen Etkinlikler	Beğenilenler		
	Dedektif kedi olabilir mi?-	8	<p>Ö16: En beğendiğim etkinlik fikir üreticini oluştur etkinliği idi. Beğenmediğim etkinlik olmadı.</p> <p>Ö17: En çok fikir üreticini oluştur etkinliğini</p>
	Fikir üreticini oluştur!-	5	
	Hikâye taşlarını kullan -	4	

		Ya kurtla Kırmızı Başlıklı Kız en yakın arkadaş olsaydı! -	3	beğendim, en az beğendiğim etkinlik ise ellerim, ayaklarım ne yapıyor etkinliği oldu.
		Haydi, geziye! -	1	Ö27. Bence her etkinlik güzeldi, hepsi eğlenceli geçti.
		Bugün mucit sensin -	1	Ö13. En beğendiğim etkinlik Haydi 50 yıl öncesine gidelim oldu. Beğenmediğim etkinlik ise yok.
		Haydi, 50 yıl öncesine gidelim! -	2	
		Ne görüyorsun? -	1	
		Bir çözüm bul! -	2	
		Ayşe kiminle konuşuyor-	1	
		Eylemlerle hikâyeyi yeniden kurgula -	1	
	Beğenilmeyenler	Haydi, 50 yıl öncesine gidelim!	3	Ö29: Beğenmediğim etkinlik 50 yıl öncesi oldu.
		Ellerim, ayaklarım ne yapıyor?	2	
		Uzaya Yolculuk	1	

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Çalışma grubundaki öğrencilerin yaratıcı hikâye yazma uygulamalarına ilişkin görüşleri” incelendiğinde Öğrencilerin tamamının (29) yaratıcı hikâye yazma uygulamalarını beğendiği ve hikâye yazma becerisini geliştirme adına faydalı buldukları görülmüştür.

Öğrencilerden 28’i yaratıcı hikâye yazma uygulamaları sayesinde yazı yazmayı daha çok sevdiklerini yazı yazmaya karşı olumlu tutum geliştirdiklerini ifade ederken sadece bir öğrenci yazı yazmaya karşı tutumunda herhangi bir değişiklik olmadığını vurgulamıştır. Bunun yanı öğrencilerden çoğu, etkinliklerin Türkçe derslerinde sıklıkla kullanılmasını istemiş hatta diğer derslerde bile kullanılabileceğini söyleyen öğrenciler olmuştur.

Öğrencilere en çok beğendikleri ve hiç beğenmedikleri yaratıcı hikâye yazma etkinlikleri sorulmuş en çok beğenilen etkinliğin (8 öğrenci) “*Dedektif kedi olabilir mi?*” etkinliği olduğu görülürken, hiç beğenilmeyen etkinliğin ise “*Haydi, 50 yıl öncesine gidelim!*” etkinliği olduğu saptanmıştır.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırmada, yaratıcı hikâye yazma uygulamalarının, dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı hikâye yazma becerilerine katkısı incelenmiştir. Eylem araştırması deseni kullanılan bu çalışmada, uygulama öncesi, sonrası ve kalıcılık testleriyle birlikte görüşme formu aracılığıyla uygulamaların katkısı incelenmiştir.

Araştırmada, uygulama öncesi ve sonrasındaki yaratıcı hikâye yazma puanları karşılaştırıldığında öğrencilerin ön test puanlarına göre son test puanlarında anlamlı derecede artış olduğu görülmüştür. Son testin ardından 21 gün sonra gerçekleştirilen kalıcılık testinde ise beceri kaybının düşük olduğu görülmüştür. Bu bulgular, yaratıcı hikâye yazma uygulamalarının öğrencilerin yaratıcı hikâye yazma becerilerine katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Alan yazın tarandığında, ülkemizde yaratıcı hikâye yazmaya ilişkin araştırmalara rastlanılamamıştır. Alan yazında hikâye yazma, yaratıcı yazmaya ilişkin çalışmalar yer almaktadır. Bu sebeple tartışma bölümünde bu iki alandaki bazı araştırmalara değinilmiştir.

Vass (2002), 8-9 yaşlarındaki çocuklarla iki hafta süresince yaptığı çalışmada işbirlikli yaratıcı yazma uygulamalarının yaratıcı yazma becerisini ve arkadaşlığın rolünü artırdığını görmüştür.

Majid, Tan ve Soh (2003), yaptıkları çalışmada 60 ilkokul öğrenciyle yaratıcı yazmanın kolaylaştırılması adına internet ve SCAMPER kullanımının etkililiğini araştırmışlardır. Bir ay boyunca çocuklar internet ve SCAMPER'den yaratıcı yazma çalışmaları için nasıl faydalanması gerektiğini öğrenmişlerdir. Çalışma sonunda, interneti kullanan çocukların yaratıcı yazma çalışmalarında akıcılık ve özen gösterme açısından ilerleme gösterdikleri; SCAMPER'i kullanan öğrencilerin ise yaratıcı yazılarında gelişmeler olduğu saptanmıştır.

Öztürk (2007), çalışmasında yaratıcı yazma etkinliklerinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazdıkları metinlerde; orijinal fikirlere yer verme, akıcılık becerilerinin gelişimi, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısını geliştirme, metin organizasyonu, dil bilgisi kurallarını uygulama gibi faktörleri incelemiştir. Ön test- son test kontrol gruplu modele uygun yaptığı araştırmasında deney grubu öğrencilerinin incelenen faktörler adına kontrol grubuna göre anlamlı fark olduğu saptanmıştır.

Akkaya (2011), yaratıcı yazma tekniklerinin Türkçe dersine karşı tutumları üzerinde etkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, ön test- son test ve kontrol gruplu deney deseni kullanmıştır. 6. sınıflarla yürüttüğü çalışmada yaratıcı yazma teknikleri uygulanan deney grubu öğrencilerinin Türkçe dersine karşı olumlu tutum geliştirildiğini gözlemlemiştir.

Beydemir ve Kırmızı (2012), yaptıkları çalışmada ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri incelenmiştir. Deney ve kontrol grupları oluşturulmuş deney grubuna öykü karakteri oluşturma tekniği, müzik ve fotoğraf eşliğinde yazma tekniği, sözcük türeterek öykü yazma tekniği ve pencere tekniği uygulanmış, kontrol grubuna ise Türkçe öğretim programındaki etkinlikler uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda yaratıcı yazma çalışması kapsamında yapılan çalışmaların yazmaya yönelik tutumu olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır (s. 319).

Yangın ve Erdoğan (2014) yaratıcı yazma, işbirlikli yaratıcı yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazılı anlatım becerisine katkısını araştırmışlardır. Araştırma sonucunda Deney 1 (işbirlikli yaratıcı yazma çalışmaları) ve Deney 2 grubu (Bireysel yaratıcı yazma çalışmaları) lehine

anlamli bir sonuca varılmıştır. Bunun yanı sıra işbirlikli yaratıcı yazmanın, bireysel yaratıcı yazmadan daha etkili olduğu ortaya konmuştur (s. 452).

Maden ve Durukan (2010), 6. Sınıf öğrencilerine istasyon tekniğinin yaratıcı yazma becerisine ve öğrenci tutumlarına etkisini incelemişlerdir. Deney ve kontrol grubuyla sürdürdükleri çalışmalarında deney grubuna 5 aşamadan oluşan istasyon tekniğini, kontrol grubuna ise geleneksel yöntemle yazma çalışmaları yapmışlardır. Araştırma sonucunda istasyon tekniğinin yaratıcı yazma becerileri ve Türkçe dersine karşı tutum üzerinde daha etkili olduğu görülmüştür (s. 309).

Karadağ (2018), storybird uygulamasının öğrencilerin yaratıcı yazma ve yazmaya yönelik tutumlarına etkisini incelemiştir. 5. sınıflarla yürüttüğü çalışmada uygulamanın yaratıcı yazma becerisine ve yazmaya karşı tutuma olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmasını nitel verilerle desteklemiştir.

Erdoğan (2019), 14 dördüncü sınıf öğrencisiyle yaptığı çalışmada, ön test-son test tek gruplu yarı deneysel model kullanmıştır. Araştırmacı deney grubuna yansıtıcı düşünme destekli yaratıcı yazma çalışmaları uygulamış ve yaratıcı yazma çalışmaları son test puanları ön test puanlarına göre yüksek çıkmıştır.

Araştırmalar incelendiğinde, yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesinde farklı tekniklerin işe yaradığı görülmektedir. Bu çalışmada da farklı teknikler içeren etkinlikler planlanmış ve bu etkinliklerin ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinin yaratıcı hikâye yazma becerilerini geliştirdiği görülmüştür.

Bu araştırma, ilkökula dönük ve yaratıcı hikâye yazmaya yönelik bir araştırma olması sebebiyle, yukarıdaki araştırmalardan farklılaşmaktadır. Alana bu yönüyle önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın nitel verileri incelendiğinde, nicel verilerle uyumlu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin uygulamalar aşamasında keyif aldıkları, uygulama süresince olumlu dönütler verdikleri, yazmaya karşı olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür. Bu etkinliklerin Türkçe dersi yazma etkinliklerinde kullanılmasının öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerine katkı sağlayacağı, yazmaya karşı olumlu tutum geliştirecekleri düşünülmektedir. Bu çalışma ilkökul dördüncü sınıflarla ve hikâye edici metin türüyle sınırlıdır. Etkinlikler farklı sınıf düzeyleri ve metin türleriyle yapılabilir.

5. KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Ö. ve San, İ. (2002). Zeka ve yaratıcı eğitim sürecinde sosyal ve kültürel çevre. (*İçinde: Eğitimde zeka ve yaratıcılık*). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Akkaya, N. (2011). İlköğretim 6. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının Türkçe dersine yönelik tutuma etkisi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 311-319.
- Akhter, N. (2014). The Effectiveness of Creative Writing in Language Learning: A Comparative Study between Bangla Medium and English Medium Elementary Level. Doctoral Thesis, BRAC University, Bangladesh.
- Aksoy, N. (2003). Eylem araştırması: eğitimsel uygulamaları iyileştirme ve değiştirmede

- kullanılacak bir yöntem. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(4), 474-489.
- Akyol, H. (2006). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök.
- Ataman, M. (2011). *Yaratıcı yazma için yaratıcı drama*. Ankara: Pegem.
- Beydemir, A. Kırmızı, S.F. (2012). İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının yazmaya yönelik tutumlara etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 319-337.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem
- Çer, E. (2017). Yaratıcı yazma ve toplumsal cinsiyet. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 238-258.
- Demir, T. (2012). Türkçe eğitiminde yaratıcı yazma becerisini geliştirme ve küçürek öykü. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 343-357.
- Erdoğan, R. (2019). İlkokul 4. sınıf Türkçe dersinde yansıtıcı düşünme destekli yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerine etkisinin incelenmesi. *(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Güleç, Ç. H. Geçgel, H. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök.
- Gülensoy, T. (2000). *Türkçe el kitabı*. Ankara: Akçağ.
- Güleryüz, H. (2002). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem.
- Güneş, F. (2016). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem.
- İpşiroğlu, Z. (2008). *Yaratıcı yazma çalışmalarında gözün işlevi*. İstanbul: Morpa Kültür.
- Karadağ, K. (2018). Öğretim teknolojilerinden storybird uygulamasının 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine ve yazmaya yönelik tutumlarına etkisi. *(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, Ö. ve Maden, S.(2019). *Yazma eğitimi: Kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme*. (Editörler: Güzel, A. ve Karatay, H; *İçinde Türkçe öğretimi el kitabı*). Ankara: Pegem.
- Keskinci, Ş. (2006). *Uygulamalı okuma yazma öğretimi*. Ankara: Kök.
- Kock, N. F., Jr. (1997). Myhts in organizational action Research: reflections on a study of computer-supported process redesign groups. *Organizations & Society*, 4(9), 65-91.
- Maden, S. Durukan, E. (2010). İstasyon tekniğinin yaratıcı yazma becerisi kazandırmaya ve derse karşı tutuma etkisi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (28), 299-312.
- Majid, D. A., Tan, A.G. ve Soh, K.C. (2003). Enhancing children's creativity: An exploratory study on using the Internet and SCAMPER as creative writing tools. *Korean Journal of Thinking & Problem Solving*, 13(2), 67-81.

- Morgül, M. (2006). *Eğitimde yaratıcı dramaya merhaba*. Ankara: Kök.
- Nasir, L., Naqvi, M. S. ve Bhamani S. (2013). Enhancing Students' Creative Writing Skills: An Action Research Project. *Acta Didactica Napocensia*, 6(2), 27-31.
- Oral, G. (2001). *Yine yazı yazıyoruz*. Ankara: Pegem.
- Öztürk, E. (2007). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem.
- San, İ. (2002). *Yaratıcı düşünme ve tümel öğrenme*. (İçinde: *Eğitimde zeka ve yaratıcılık*). Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Sarı, M. (2011). *Türk dili ders kitabı*. Ankara: Okutman.
- Şimşek, T. ve Gündüz, O. (2011). *Anlatma teknikleri uygulamalı yazma eğitimi*. Ankara: Grafiker.
- Taylor, C. W., & Sacks, D. (1981). Facilitating lifetime creative processes-a think piece. *Gifted Child Quarterly*, (25), 116–118.
- Temel, N. ve Genç, Ş. (2002). Zeka ve yaratıcı eğitim sürecinde öğretmen. (İçinde: *Eğitimde zeka ve yaratıcılık*). Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Temizkan, M. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 621- 643.
- Temizkan, M. (2014). *Yaratıcı yazma süreci (Hikâye Yazma)*. Ankara: Pegem.
- Tezcan, Ö, Ada S. ve Baysal Z. N. (2016). Eğitim alanında eylem araştırmaları. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (32), 133-148.
- Tiryaki, E. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde yazma eğitimi. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 1(1), 38-44.
- Uzuner, Y. (2005). Özel eğitimden örneklerle eylem araştırmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(2), 1-12.
- Üstündağ, T. (2002). *Yaratıcılığa yolculuk*. Ankara: Pegem.
- Vass, E. (2002). Friendship and collaborative creative writing on the primary classroom. *Journal of Computer Assisted Learning*, 18,102-110
- Yangın, Ö. ve Erdoğan, B. (2014). Süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının yazılı anlatıma ve yazmaya ilişkin tutuma etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 438-459.
- Yıldırım, R. (1998). *Yaratıcılık ve yenilik*. İstanbul: Sistem.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin